

وضعیت دارو و صنعت دارویی ازبکستان در سال ۲۰۲۴

در سال ۲۰۲۴، صنعت داروسازی ازبکستان شاهد رشد قابل توجهی در تولید و واردات بود. صنعت داروسازی ازبکستان در سال گذشته شاهد تحولات قابل توجهی بود که شامل افزایش تولید داخلی، رشد صادرات و وابستگی مداوم به واردات داروهای خارجی می‌شود. دولت با اجرای سیاست‌های حمایتی و جذب سرمایه‌گذاری‌های کلان، توانست تولید دارو را در کشور تقویت کند و تعداد شرکت‌های داروسازی را افزایش دهد. در کنار این پیشرفت‌ها، همچنان سهم بالایی از بازار دارویی کشور در اختیار داروهای وارداتی بود. همچنین، دولت اقدامات متعددی را برای مقابله با قاچاق و داروهای تقلبی انجام داد. این گزارش به بررسی وضعیت تولید، واردات، و چالش‌های صنعت داروسازی ازبکستان در سال ۲۰۲۴ می‌پردازد.

تولید دارو:

- **افزایش دو برابری تولید:** تولید دارو در ازبکستان طی هفت سال منتهی به ۲۰۲۴ دو برابر شد.
- **سرمایه‌گذاری و رشد شرکت‌ها:** این بخش ۷۵۰ میلیون دلار سرمایه جذب کرد و تعداد شرکت‌های داروسازی سه برابر شده و عدد حدوداً ۲۳۰ شرکت برآورد می‌گردد.
- **افزایش صادرات:** صادرات دارویی کشور ۱۱ برابر شد (حدود ۲۰ میلیون دلار) و جایگاه ازبکستان در بازارهای بین‌المللی بهبود یافت.
- **اهداف ۲۰۲۴:** برنامه‌ریزی شده بود که تولید دارویی به ارزش ۴۰۰ میلیون دلار انجام شود و صادرات به عدد ۱۶۰ میلیون دلار افزایش یابد.

واردات دارو:

- **واردات دارو:** واردات داروهای پزشکی به ۱.۶۷ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۴ رسید که نسبت به ۱.۱۷ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۳ افزایش قابل توجهی نشان می‌دهد.
- **وابستگی به واردات:** در سه‌ماهه اول ۲۰۲۴، داروهای وارداتی ۸۶.۶٪ از فروش خرده‌فروشی از نظر ارزش مالی و ۶۲.۸٪ از نظر حجم را تشکیل می‌دادند.

وضعیت بازار دارویی:

- رشد فروش خرده‌فروشی: در سه‌ماهه اول ۲۰۲۴، فروش خرده‌فروشی دارو و مکمل‌های غذایی به ۶.۲ تریلیون سوم ازبکستان (۴۷۸ میلیون دلار) رسید که ۲۶٪ افزایش نسبت به سال ۲۰۲۳ داشت.
- افزایش قیمت دارو: قیمت میانگین یک بسته دارو در سه‌ماهه اول ۲۰۲۴ نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۲۳، حدود ۱۷.۱٪ افزایش یافته و به ۳۵.۸ هزار سوم (۲.۷۵ لار) رسید.
- داروهای نسخه‌ای: تا پایان مارس ۲۰۲۴، داروهای نسخه‌ای ۷۳.۳٪ از بازار را از نظر ارزش مالی و ۶۷.۸٪ از نظر حجم تشکیل دادند.

شرکت‌ها و برندهای پیشرو:

- برترین شرکت‌ها: در سه‌ماهه اول ۲۰۲۴، شرکت‌های KRKA، Stada و Yuria Farm بالاترین میزان فروش خرده‌فروشی را داشتند.
- پرفروش‌ترین برندها: برندهای دارویی با بیشترین فروش شامل سدیم کلراید، تیورتین (TIVORTIN) و رئوسوربیلاکتوم (RHEOSORBILACTUM) بودند.

بررسی منطقه‌ای:

- تسلط تاشکند: شهر تاشکند ۳۲٪ از فروش دارو در بازار خرده‌فروشی از نظر ارزش مالی و ۲۸٪ از نظر حجم را در اختیار داشت.

چالش‌ها و ابتکارات:

- مبارزه با قاچاق و تقلب: دولت تلاش‌های خود را برای مقابله با داروهای تقلبی و قاچاق افزایش داد تا کیفیت و ایمنی داروها را بهبود ببخشد. این کشور سعی نموده با تقویت نظارت و قوانین سختگیرانه، کنترل واردات در مبادی ورودی گمرکی و مرزی و توزیع دارو، کدگذاری و ردیابی داروها (QR کد و RFIT)، راه اندازی سامانه الکترونیکی دارویی برای کنترل روند تولید، توزیع و فروش دارو، آموزش داروسازان و اطلاع رسانی عمومی با قاچاق و تقلب در زمینه دارو مبارزه کند.
- همکاری بین‌المللی: ازبکستان در خصوص همکاری‌های بین‌المللی اقدامات بسیار خوبی انجام داده است که عبارتند از:
 - ✓ همکاری با کشورهای CIS (اتحادیه کشورهای مستقل مشترک‌المنافع): ازبکستان به‌ویژه با کشورهای آسیای مرکزی و منطقه CIS، همکاری‌های قوی‌تری در زمینه تولید و توزیع داروها

برقرار کرده است. این همکاری‌ها شامل انتقال تکنولوژی، تولید مشترک داروها و تنظیم استانداردهای مشترک دارویی می‌شود. همچنین، بازارهای این کشورها به‌عنوان مقصد صادراتی داروهای تولیدی ازبکستان در نظر گرفته می‌شود.

✓ همکاری با کشورهای اروپایی: ازبکستان به‌ویژه با کشورهای اروپایی، مانند آلمان، فرانسه و انگلیس روابط گسترده‌ای در زمینه تولید دارو و به‌ویژه داروهای ژنریک برقرار کرده است. ازبکستان در تلاش است تا استانداردهای تولید خود را به‌ویژه در زمینه رعایت GMP (Good Manufacturing Practices) با کمک این کشورها بهبود دهد.

✓ همکاری با چین: چین یکی از مهم‌ترین شرکای تجاری و اقتصادی ازبکستان است. در زمینه داروسازی، چین نه تنها به‌عنوان یک شریک تجاری مهم برای واردات مواد اولیه دارویی به ازبکستان عمل می‌کند، بلکه در زمینه تولید و توسعه تکنولوژی‌های نوین دارویی نیز همکاری‌های نزدیکی با این کشور داشته است. این همکاری‌ها معمولاً در قالب پروژه‌های مشترک تولید دارو یا تأسیس کارخانه‌های داروسازی مشترک است.

✓ همکاری با هند: هند به‌عنوان یکی از تولیدکنندگان بزرگ دارو در سطح جهانی، به ازبکستان در زمینه انتقال دانش فنی و فناوری‌های تولید داروهای ژنریک کمک کرده است. این همکاری‌ها معمولاً شامل آموزش و ارتقای ظرفیت‌های تولید و ارتقای کیفیت داروهاست. عضویت در سازمان‌های بین‌المللی دارویی: ازبکستان عضو سازمان‌هایی مانند WHO و اتحادیه بین‌المللی داروسازان است و از این طریق به بهبود استانداردهای بهداشتی و دارویی در کشور کمک می‌کند. این عضویت‌ها به ازبکستان امکان می‌دهند تا از تجارب و منابع این سازمان‌ها بهره‌برداری کند.

✓ سرمایه‌گذاری و ایجاد پارک‌های داروسازی: ازبکستان با کشورهای مختلفی نظیر کره جنوبی، روسیه و امارات متحده عربی همکاری‌های سرمایه‌گذاری در زمینه تأسیس پارک‌های داروسازی انجام داده است. به‌عنوان مثال، پارک داروسازی تاشکند با حمایت سرمایه‌گذاران خارجی به توسعه زیرساخت‌های تولید دارو و گسترش تولیدات داخلی کمک می‌کند.

✓ پیمان‌های تجارت آزاد و صادرات دارو: ازبکستان در تلاش است تا با امضای پیمان‌های تجارت آزاد و توافقات دوطرفه، صادرات داروهای تولیدی خود را به کشورهای دیگر افزایش دهد. این اقدامات به افزایش دسترسی به بازارهای بین‌المللی و معرفی تولیدات دارویی این کشور به بازارهای جهانی کمک کرده است.

✓ مهم‌ترین همکاران ازبکستان در زمینه داروسازی: روسیه، چین، هند، آلمان، کره جنوبی، امارات متحده عربی

- **توسعه زیرساخت‌ها:** پروژه "تاشکند فارما پارک" برای توسعه صنایع دارویی، تحقیقات و نوآوری

در فناوری‌های پزشکی راه‌اندازی شد. این پروژه با اعطای معافیت‌های مالیاتی و گمرکی، زیرساخت‌های نسبتاً خوب و امکان دسترسی به بازارهای منطقه، ازبکستان را به گزینه‌ای مناسب برای سرمایه‌گذاران در صنعت داروسازی تبدیل کرده است.

اختصاص منابع مالی برای توسعه زیرساخت‌های دارویی، تشویق سرمایه‌گذاران خارجی برای سرمایه‌گذاری در صنعت دارو، حمایت از شرکت‌های داخلی برای ورود به بازارهای بین‌المللی از طریق استانداردسازی محصولات دارویی، بومی‌سازی تولید دارو و کاهش وابستگی به واردات و احداث مراکز بیوتکنولوژی برای تحقیق و توسعه داروهای مدرن از اقدامات دولت در این زمینه می‌باشد.

جمع‌بندی:

در سال ۲۰۲۴، ازبکستان گام‌های بلندی در صنعت داروسازی برداشت و توانست تولید داخلی و صادرات خود را به میزان قابل توجهی افزایش دهد. سیاست‌های دولت در حمایت از تولیدکنندگان داخلی و جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی نقش مهمی در این پیشرفت داشت. صادرات دارویی این کشور طی چند سال اخیر رشد چشمگیری داشته و برنامه‌های توسعه‌ای همچنان ادامه دارد. با این وجود، چالش‌هایی مانند وابستگی به واردات برخی داروهای خاص، نیاز به بهبود استانداردهای کیفی، و مقابله با قاچاق دارو همچنان مطرح است. افزایش تعداد شرکت‌های داروسازی و سرمایه‌گذاری در فناوری‌های نوین می‌تواند به تثبیت جایگاه ازبکستان در بازار جهانی کمک کند. به طور کلی، چشم‌انداز صنعت داروسازی این کشور مثبت ارزیابی می‌شود و می‌توان انتظار داشت که در سال‌های آینده سهم بیشتری از بازارهای بین‌المللی را به خود اختصاص دهد.

برای تعدادی از داروهای وارداتی عوارض اعمال می‌گردد

رئیس‌جمهور ازبکستان در تاریخ ۲۸ ژانویه ۲۰۲۵ طی فرمانی مقرر نمود عوارض گمرکی برای واردات انواع خاصی از داروها من جمله آنتی‌بیوتیک‌ها، مسکن‌ها، داروهای ضد التهابی و ضد ویروسی، هورمونی و داروهای دیگر اعمال گردد. این تصمیم رئیس‌جمهور ازبکستان در راستای انجام اقدامات عملی برای توسعه

سریع صنعت داروسازی داخلی اتخاذ شده است. با این سند، اصلاحاتی در رابطه با مصوبه ۲۹ ژوئن ۲۰۱۸ در مورد تعیین عوارض گمرکی برای کالاهای وارداتی صورت خواهد پذیرفت.

اگر نرخ عوارض برای کالاهای موجود در گروه کالاهای با کد تعرفه ای ۳۰۰۴ صفر درصد بود، اکنون به ۲ درصد افزایش می یابد. این سرفصل شامل فرآورده های دارویی اعم از ترکیبی یا غیر ترکیبی برای مصارف درمانی یا پیشگیرانه در اشکال مختلف دارویی یا برای خرده فروشی (غیر از کالاهای مشمول شماره ۳۰۰۲، ۳۰۰۵ یا ۳۰۰۶) می شود.

با توجه به سیستم توصیف و کدگذاری کالا (HS Code)، نمونه هایی از داروهای تحت کد ۳۰۰۴ عبارتند از:

- آنتی بیوتیک ها به شکل آماده
- داروهای مسکن و ضد التهاب
- داروهای ضد ویروسی
- داروهای هورمونی
- داروهای بیماری قلب
- داروهای ضد دیابت
- داروهای آنتی هیستامین
- عوامل ضد تومور
- ویتامین ها و مکمل های بیولوژیکی فعال با وضعیت فرآورده های دارویی

تهیه کننده: حسین پرورش، کارشناس اقتصادی سفارت ج.ا.ا-تاشکند

تاریخ: ۱۴۰۳/۱۱/۱۵